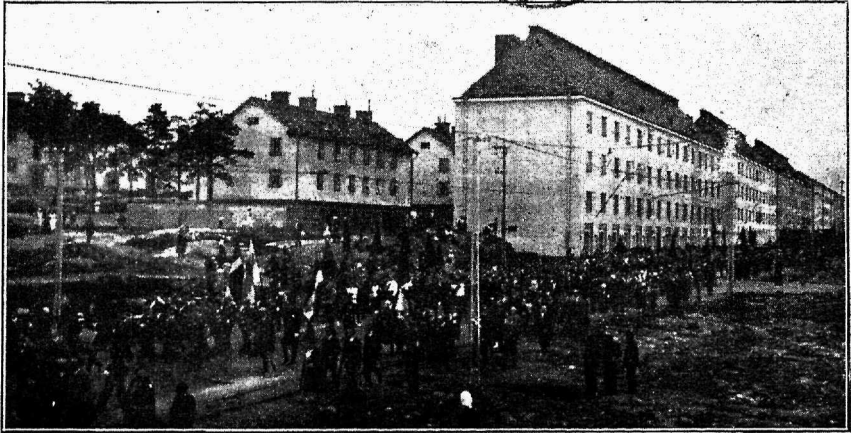

KÕIGI MAADE TÖÖLISED ÜHINEGE

RÜNNAK

NOORSOTSIALISTLIK AJAKIRI

Punane noorpõlv

Noorpõlvapäevile Helsingis 1932.

1.
Punane noorpõlv! —
torm oled maailmas,
see kindel võiduks,
see vihkab kaotust.
Rünnakrühmaks
sa oled sõjas;
tööpäeval muusikaks,
su hele hääl
masina raskes müras
tõuseb kaugelt
kui vibult nool
pilvede poole üles.
Kaalugu raugad kuldkaatul —
vaekauss näitab ikka
nagu nõutud on.
Sa hele torm, sa vinge tuul
eel kõige —
alarmi löö,
ja rikku laiska und!

2.
Löö vappuma maailm!
Kuid sellele loo ka stabiliteet.
Hävitada vana on häa,
ehitada uut veel parem,
kuid parim on selle töö,
kes käed lööb külge
võitlusse
mõlemiks teoks,
luues reaalsuse harmoonia,
mis kõlama paneb maailma.

3.
Ära püüa
taeva vilkuvaid tähti —
on olemas tume planeet,
mis armsam on kõigest:
maa.
Puhasta see,
mustused heida
keldritest välja,
värskeks õhuks ava aknad,
tuulele vabaks —
tee maa oma koduks.
Punane noorpõlv:
kuula vere kuitset,
armasta maa mahla
ja kuulata põllu häält.
Siis iial sa ei eksi.

4.
On leegitemas tuhat jaanituld.
Ei leeki kõrgemat kui sa.
Vees tuhanded õõ tuled peegeldumas,
ei ükski vesi sinust sügavam.
Lend kõrgemale!

kõik uuri sügavalt —
jõu punasega kata
maa kauge käigu ring:
nüüd üles, õilsaks, vabaks
maailm!

Tõlkind Ormi Arp.

Võitlevale Soomele Taistelevalle Suomelle Till kämpande Finland

(Nigol Andreseni hüvastijätukõnemesse
Vallila vabaõhuteatris põimus Eesti
noorsotsialistide järgnev kõnekoor)

1.
Jää hüvasti, võitlev Soome!
Jää kindlaks, mis olekski ees!
Kõik ohrid me üheskoos toome:
noor, vana ja naine ja mees.

2.
Sind terror ei murda suuda,
töös, võitluses karastet põlv!
Ei ajaloo käiku nad muuda —
koidus hiilgab te taevavõlv.

3.
Kes vaba, see vabadust hoidku,
enda saatus on tööliste käes.
Pea tulevik punane loitku,
uute loovate leekide ääs.

Sõprus!
Toveruus!
För frihet, ungdom och socialism!

Kui ootamas võitlus me vendi,
siis võitlusse igauks meist!
Võit, kaotus — see kõigi me endi,
ei tagane iial me teist!

Taani noorte töotuslaul

Aldrig vil vi Krig mod Brødre mere!
Nej, nej! aldrig mere Krig.
Skal endnu engang vi Vaaben bære
bli'r det i Folkets Kamp mod Tyrani.

(Kunagi meie ei taha sõda vendade
vastu!

Ei, ei! ei iial sõda.
Kui kord võtame relvad kätte,
siis see on töörahva võitlus türannia
vastu).

Soome tööliklassi tänapäev

Karl H. Viik.

Meil, Soome ja Eesti sotsialistidel, on suured võimalused mõista teineteist. Ma ei mõtle seda, et soome ja eesti rahvas on lähedalt samast soost, nagu kodanlased ikka rõhuvad. See sugulus tähendab rahvaste vastastikkuses suhtumises väga vähe. Mingi sugulus ei ole takistand üht rahvast rõhumast teist; mingi sugulus ei ole takistand sama maa ülemklassi rõhumast oma alamklassi. Ei, vaid see sugulus, mis ühendab Eesti ja Soome töötavat rahvast, tuleb ühiseist ideist ja ka ühisest saatusest. Mõlemad oleme võidelnud sama rõhuja vastu, nimelt Vene tsaaririigi vastu, ja juba siis meie vahel tekkis vennassidemeid, mis kestavad ikka edasi.

Samal aastal, kui Soome ajaloos algas Vene imperialismi suur päälentung meie maa vastu, nimelt 1899. aastal, siis asutati ka Soome töölikpartei selle märgiks, et meie maa töörahva arenenuim osa oli jõudnud poliitilisele küpsusele, saand teadlikuks oma klassihuvideist. Selleks ajaks klassivastolud olid tähelepandavalt teravnend. Sotsiaaldemokraatlik partei õpetas töölistele, et nende klassihuvideid on järsus vastolus igasuguste klassivalitsetajatega ja et nad peavad võitlema korruga oma maa kodanlike klassi ja võõra rõhuja vastu. Nii Soome töörahvas tegigi. See võitlus kahel rindel andis oma

pitsati ta tööle revolutsiooni alguseni.

Neil pimedail aastail, kui Bobrikovi diktatuur aheldas meie rahvast, meie partei tegi oma põhitöö Soome töörahva kogumiseks ja valgustamiseks. Siis puudusid veel kõik avalikud õigused. Parlament oli veel täiesti ülemklassi käes, töörahvas ei võind valida sellesse ühtki esindajat. Aga kui Jaapani sõja tõttu tsaarivõim nõrgenes ja kui Venemaal tekkis revolutsiooniline liikumine, siis Soomeski tekkis äkitselt rahvuslik suurstreik. Ja kuna töörahvas oli selle eesotsas, siis selles temagi nõudeid pidi arvestatama, ja nõnda vana seisuseparlament saadeti laiali ja asemele tuli uusaegne ühekojaline parlament. Hääleõigus sai üldiseks nii meestele kui naistele. Ja töörahvas, kes innuga oli nõudnud seda hääleõigust, tarvitas seda nii, et kohe alguses kaks viiendikku eduskunna liikmeid olid sotsiaaldemokraadid.

Võimsa hoo andsid Soome töölikliikumisele suurstreik ja parlamendireform. Ehitati töölistemajade, nagu ei ole nähtud kusagil maal. Meie partei liikmetearv kasvas mitmekordseks. Soome töölistemajade arv on ligemale tuhat, ja need moodustavad meie ääretult väärtusliku varanduse. Nende rahaline väärtus on 100 miljonit marka ja nende ideeline väärtus on määratu, sest igalpool on need sotsialistliku haridustöö keskpunkte. Ainult suuremais linnades meil on keni kivimajade nagu see siin; maal on puumajad, kuid kõigis neis ometi on peosaal, einelaud ja näitelava. Sest Soome töörahvas harrastab eriliselt näitekunsti, ja mitmel pool töölistemaja on ainus paik, kus saab näha ja kuulda midagi kunstilist.

Sel ajal, kui meie maa töölikklass tarvitas uut vabadust ja hääleõigust oma ridade koondamiseks ja sotsiaalolude reformide nõudmiseks parlamendis, et parandada töölikonna olukorda, Venemaal tõusis jälle reaktsoon. See alguses kohe ei ulatund Soome. Suur hulk Vene, Eesti,

Läti ja muid vabadusevõitlejaid tuli Soome 1906. ja 1907. aastal, kui nende omal maal märatses vasturevolutsioon. Nii kibe kui ongi mõelda, kuidas siis terror märatses päälle muu ka Eestis, kui mõisnikud ühes Vene kindralitega lämmatasid teie rahva vabaduspüüded, ometi on hää meel meenutada, et meie, Soome sotsiaaldemokraadid, võisime pakkuda peljupaika mitmele teie eestvõitlejale. Siia tuli austatud seltsimees Mihkel Martna, siia tuli ka lätlaste juht Janson. Nad olid siin mõned aastad, siis reaktsoon siingi pääsis võimule, ja nad pidid siirduma välismaile.

Sama reaktsoon mõjutas, et ka Soome töörahva püüded parlamendi alal jäid enamasti tulemusteta. Tehti küll hulk häid säädusi, kuid keiser jättis need kinnitamata, ja võis isegi aimata, et Soome kodanlased olid mõjutand kaasa sellisteks tulemusteks. Varssi tsaarivõim asus ka pääletungile. See pani riigiduuma tegema Soomele säädusi, milleks duumal ei olnud mingit õigust. Ikka enam katsuti piirata Soome autonoomiat, ikka nam laiendada Vene säädusi Soomele, ja siis saadeti Vene ametnikke tsaaririigi tahet teostama.

Neil süngel aastail, kui Soome töörahvas väliselt ei võind areneda, seespool ta tegi ometi tähelepanndava haridustöö. Ta kindlustas oma organisatsioone ja arendas nende sisemist elu. Eriti ametiühinguline liikumine sai nüüd kindla kuju ja mõjustas märgatavalt töötõingimusi. Ka meie noorsooliikumine kindlustus samal ajal. See oli sündind sajandi esimesil aastail ja omandas mõjustisi eriti Rootsi kõrgele arenend noorsooliikumiselt. Sel oli kindel antimilitaristlik joon, ja sama tuli nähtavale ka Soome proletaarsel noorsooliikumisel. See harrastas ka kirikuvastast agitatsiooni. Elavus valitses meie noorte proletaaride ringis.

Maailmasõja ajal meie liikumine oli vaikne. Politsei oli kõigil koosolekui; parteikongresse ei saadud pidada. Kuid rasked olud ainult lisanndasid hoogu, ja 1916. aastal, kui korraldati parlamendivalimised, juhutus esmakordselt, et parlamendis tööliklass sai enamiku. *Soome töölis-*

klass oli siis kogu maailma proletaariaadi eelkäija.

Kui aastal 1917 puhkes Vene suur revolutsioon, oli siis Soome sotsiaaldemokraatidel enamik parlamendis. See hõlbustas palju asjade käiku. Kuid raske, hoopis raske oli see ülesanne. Õige, suured töölishulgd tormasid nüüd jääminekul ühinema sotsiaaldemokraatiaga. Kuid paljud neist uustulnukaist olid vilumata organisatsioonitõõga, võõrad sotsialistlikule mõtlemisviisile. Nende kaua tagasihoidud rahuldammatus nõudis nüüd rahuldust, mida sotsiaaldemokraatia ei võinud anda. Hakati õhutama kogu võimu võtmist tööliklassi kätte.

Samal ajal ka kodanlisel poolal areng läks äärmisse suunda. Kodanlased olid olnud kogu maailmasõja aja koostõõs Saksa võimulolijatega; nad uskusid võivat Saksa abiga eraldada Soome Venemaa küljest ja ehitada Saksa keiserriigi kaitse all uus Soome, mis oleks vastand konservatiivse kodanluse ühiskondlikku ideaali. Sotsiaaldemokraadid olid vastu neile „aktivistide“ mõttele, mis ainult paremate puudumisel võisid tulla kõnesse, aga niipea kui revolutsiooni tõttu avanes võimalus korraldada Soome asju kokkuleppel Vene demokraatiaga, Soome töörahvas valis kohe sellise lahenduse. Kodanlased sellevastu jätkasid veel pärast revolutsioonigi Saksa orientatsiooni, püüdes eraldada vägivaldselt Soome Venemaast. Kuid sel määral klassivastuolud Soomes juba olid teravnnd, et isegi kodanluse niinimetatud „vabadussõda“ ei võinud saada millekski muuks kui kodusõjaks. Ja ainult selle abil nad lootsidki murda töörahva ja püstitada kodanlik-kapitalistliku võimu.

Kodusõda puhkes jaanuari lõpus 1918. Kodanluse ülekaal oli enne kõike paremas ohvitserkonnas; sel oli esiteks Vene tsaaririigi sõjaväes koolitatud ohvitser, ja teiseks aktivistid, kes maailmasõja aegu olid saanud koolituse Saksa armees.

Kolme kuuga sõda lõppes punaste täielise kaotusega. Selle lõppedes tööliklass oli täiesti purustatud. Kogu punakaart, 75 tuhat meest, suleti vangilaagresse, ja üle kogu

maa hakkas mässama valge terror. Vähemasti 6.000 töölist mõisteti surma ja tapeti, 12.000 suri nälga vangilaagris. Kõik töölisorganisatsioonid suleti, töölislehed ei võinud ilmuda. Kakssada erakordset kohtuistungit teotse kõrgepingeliselt kohtumõistmisega vangide üle.

Aga juba sügisel 1918 Soome reaktsioonil kadus väline tugi. Kui Saksa keiserriik langes, päris reaktsioonilist riiki enam ei võinud olla Soomeski, sest Soome oma rahva seas sel ei olnud küllaldaselt pinda. Siin meie kodanlus oli siis kompromiteeritud ja sunnitud minema kompromissidele.

Ja nüüd juhtus midagi tähelepanavat. See *tööliisklass, kelle võitja oli arvanud võitvat kõigiks aegadeks, tõusis jälle haudadest*. Mõne kuuga see asutas jälle oma organisatsioonid ja hakkas välja andma oma lehti. Kui 1919. aasta alguses peeti omavalitsuse ja parlamendi valimised, töörahvas saavutas sellise võidu, et reaktsionäärid küsisid segaduses, kas siis nende „vabadussõda“ oli olnud asjatu.

See demokraatlik areng, mis algas 1919. aastal, läks kordkorralt raskemaks. Reaktsiooniline suurkodanlus hakkas valmistama pinda oma parlamendivastastele püüetele. See kõneles „parlamentarismi kriisist“, katsum panna uskuma, et demokraatia ei või täita oma ülesandeid ja nii edasi. Samal ajal sotsiaaldemokraatia ja talupojademokraatia vaheline liit kärises. Sest talupojad juba olid saanud toime need poliitilised reformid, mis pidid olema nende võimu aluseks, ja nad ei tahtnud minna kaugemale. Need sotsiaalsed reformid, mida tööliisklass nõudis, ei võind kütkestada talupoegi; pigemini viimased olid nende vastu. Kui jälle talupojad nõudsid elutarvete tolle, siis tööliisklass pidi oma huvisid silmas pidades olema nende tollide vastu.

Kahjuks ka tööliisklassi enda seas ei võidud olla üksmeelsed. Peaaegu kohe kodusõja järel enamlased hakkasid agiteerima Soome töörahva seas. Pind selleks oli soodus sõja ja valge terrori järel, ning agitatsiooni

toetasid Vene rublad. Varssi toimus lõhenemine meie tööliiskumise kõigis harudes. Ametiühinguline liikumine püsis ühtlasena, kuid selle juhtimine sattus kommunistide kätte ja need tarvitasid sedagi kurjasti oma poliitiliste sihtide taotlemiseks. Kõige selle tõttu Soome tööliisklass nõrgenes; lootusetus ja kärsitus kasvasid. Seda tähtsam oli sotsiaaldemokraatia püüe tööliisklassi ühendamiseks.

Tuleb vaid hoolitseda sellest, et *meie poliitika oleks klassiteadlik ja selgesti sotsialistlik*.

Nii kaua, kui meie maa majanduselu oli terve, reaktsioon ei võind koguda neid hulki, kes on vajalised fašistliku liikumise moodustamiseks. Kuid majanduslik maailmakriis muutis olukorra. Juba varem osa kehvemaid põlluharijaid oli hakanud proletariseeruma. Sotsiaaldemokraatidel oli kindel poolehoid väikepõllupidajate hulgas, kuid meie ei võind takistada, et osa proletariseerunud väikepõllupidajaid pakkus ennast kapitalistidele streigimurdjaiks. Kui siis kriis algas, ja saatis uusi talupoegi raskustesse, tekitades neis rahutust ja rahulolematust, siis reaktsioonikodanlastel õnnestus äratada neis umbusku demokraatlikule korrale. Seda süüdistati kõiges halvas ja kõigis raskustes. Püüdes nõrgestada demokraatiat, reaktsioon ometi toimis nii targasti, et enne pöördus tööliisklassi ja kõige esiti kommunistide vastu. Soome fašismi parooliks sai siis „võitlus kommunismi vastu“, kuid sellega ühendati varssi „võitlus marksismi vastu“, ja sotsiaaldemokraate hakati süüdistama vaenlikkuses usu ja isamaa vastu. Kõigi nende paroolide tagant paistis ometi suurkapitalistlik püüe võita töölised, lõhkuda nende organisatsioonid, et siis kergemini võiks alandada palku ja nõnda paremini võistelda maailmaturgudel. Eksporttöösturitega ühinesid suurmaapidajad, kes ka tahtsid alandada palku, muidugi ka pastorid, kes olid märgand oma kirikud tühjendavat ja töölistmajad täituvat, ja kes arvasid, et areng on võimalik pöörata tagasi, kui ainult tööliiskumine murtaks. Lühidalt: tekkis üldine reaktsiooniline liit, ja valeparoolidega reaktsionäärid tõmbasid kaasa

ka selliseid väikekodanluse ja talupoegade elemente, kelle huvid oleksid nõudnud demokraatia säilitamist. Alatasa meie, sotsiaaldemokraadid, oleme üksi, kaitses tööliklassi õigusi ja demokraatiat, olgugi et omalt poolt oleksime lootnud küll kõigi demokraatlike elementide liitumist rahvabaduse kaitseks.

Viimaste aastate võitlus on olnud raske Soome sotsiaaldemokraatidele. Kohutav tööpuudus on nõrgestand Soome töörahvast ja raskendand meie kaitsevõitlust. Ülemklass on tarvitanud oma kasuks tööraha häda; palku on alandatud alla nälja piire, organiseerund töölisi boikotitakse, ja isegi üldistel valimistel reaktsoonäärid tihti on katsund mõju avaldada terroristlike abinõudega.

Osalt nad ongi saavutand oma sihid. Tööraha esindus on vähenend nii parlamendis kui omavalitsustes. On olnud palju vägivalda. On põletatud töölistmaju, ja mõnigi tööliklassi mees ja naine on pidand isiklikult kannatama, olgu otsest vägi-valda või majanduslikku terrorit.

Kuid kõigest hoolimata Soome tööliklass jätkab oma jõupingutusi. Meie partei on neil ajal täitnud oma kohuse.

Usume ka, et praegune reaktsioon on möödaminev. Soome rahvas on nii sügavalt demokraatlik, et ta ei rahulduks mingist diktatuurist.

Neil süngeil aegadel meil on olnud meeldiv teada, et meie ei võitle üksi. Meie võitlus on osa rahvusvahelise tööraha suurest püüdest demokraatia, rahu ja sotsialismi eest. Rõõmustame, et käsikäes meiega käib ka meie naabermaa, Eesti, töörahas. Palju mälestisi läind aegadel meil on ühiseid teiega, ja ühiseid ülesandeid. *Mõlemis maades peame olema valvel reaktsiooni vastu, peame püüdma kaitsta rahu; meil tuleb püüda selle poole, et suured imperialistlikud riigid ei saaks tarvitada meie maid oma kasuks sõjaliste sihtidega.* Rõõmustame neist häist tulemustest, mis teie, Eesti seltsimehed olete saavutand organiseerimise- ja haridustöös, ja loodame, et võime toimida ikka käsikäes teiega.

Pidustuste büroo

Seisavad: K. A. Fagerholm ja S. Manninen.

Viimane paremal: Aino Laakso, büroo juht.

Põhjamaade töölisnoorsoo suvipidustused.

24. juunil k. a. algasid sotsialistliku noorsoo suvipäevad mis kestsid 26. juunini.

Pidustustel oli esindatud Soome sots.-dem. Töölisnoorsoo liit 800, Rootsi Töölisnoorsoo liit 109, Taani

liit — 67 ja Eesti liit 64 osavõtjaga, kus juures Taani ja Eesti seltsimehed esinesid oma vormipluusides, kuna aga soomlastele oli see lapuasõbralike ametivõimude poolt keelatud. See juures oli aga siiski huvitav

märkida, et mõningad innukamad seltsimehed olid siiski oma hallides vormipluusides, selle eest võis aga näha pea igal poisel kaelas punast kaelasidet — valge kraega. Ja nakkatas see ka rootslasi, (kel veel ei ole oma vormiriietust) sest viimasel päeval päris paljud kandsid soomlaste eeskujul nende vormi-punaliipsu.

Eestlased ja taanlased oma vormiriietuses äratasid üldist tähelepanu ja neid näis ka harilikule helsinglasele olevat lõpmatu palju, kuna teised muu rahva hulka kadusid ning õieti ei saand mingit ülevaadet, kui palju oli näiteks rootslasi. Vast rongkäigus ainult. Huvitavalt võis märgata, et rutem sõbrunesid, segunesid ja pea alati koos võis näha eestlasi ja taanlasi, olgugi et ei mõistetud üksteist keeleliselt. Oli vaid ainus tunnus, mis neid kahe eri maa seltsimehi alguses lähendas üksteisele ja see oli — vormiriietus.

□

Esimene päev algas Helsingi Töölistemaja aias hommikul peetava avakoosolekuga. Kaunis ruumikas aed oli täis kuulajaid — pidustusist osavõtjaid, pääle selle võis tänavalgi seismas näha inimesi, kellele ei jatkunud ruumi enam aias. Koosoleku avamisel selgus Soome valitsusvõimude järjekordne pöörasus. Orkestri ettekanded avamisel olid keelatud, kuna oli parajasti kiriku aeg. Samal motiivil algas viimasel päeval peetav rongikäiki tund varem, et jõuda enne kirikuliste kirikusse saabumist rongikäiguga, kus oli ka muusikat ja laulu, südalinnast eemale.

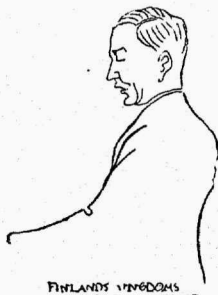
Koosolek lõppes võimsa Internationaaliga — viies või kuues keeles korraga. Oli tõesti sütitav ja võimas see laul ühisel viisil, ühisel sõnul, vaid erikeeltes, ja nii julge ja iseteadev oli kõigi olemus ja näoilme, mis ei lasknud kahelda, et sel momendil see ühine pere tundis end tõesti ühisena, vabana kõigest vahest tegevast asjaoludest, tõelistena internatsionalistidena.

Päevane pidu toimus Mustikamaal n. n. Helsingi sotsialistlikul saarel. Saar iseenesest ei ole muud kui suur kaljurahn, kus leidub kohati vähe

rohtu ja metsa, aga helsinglastetle on ta meeldivamaks puhkepaigaks.

Säl esines muu hulgas ka eesti kõnekoor (*Võitlus roomaja vastu*), mis võitis suure poolehoidu ja meelitas välja hulga fotomehi. Hoolimata väikesest esinemispalavikuga tehtud äpardusest, oli siiski meie kõnekoori esinemine efektiivkamaid numbreid eeskavas.

Samuti esines ka soomlaste kõnekoor, mis oma hääle puhtuselt ja harmoonialt midagi soovida ei jätanud.

FINLANDS VÄRMDONS
FÖRR. REPRESENTANT

Kalle Kukkonen kõneleb

Tähelepanu tõmbas endale ka meesvõimlejate esinemine „vasaravõimlemises“. Kavast oli ettenähtud kõne Väinö Tannerilt, kelle kohale ilmumine oli aga seotud takistusiga ning tema aset täitis Eero Vuori. Teine kõne oli Rootsi sotsiaaldemokraatliku partei sekretäriilt sm Gustav Möller'ilt.

Sütitav ühislaul — Soome tööliste mars — lõpetas kõigiti kena ja kaua meelespüsiva päeva ja peo, miliseid tahaks näha ja läbi elada palju enamgi veel, et saada lähemaks teistete maade seltsimehile.

□

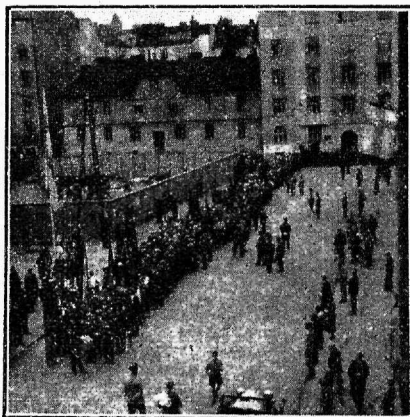
Teisel päeval toimusid veel sotsialistlikkude üliõpilaste konverents ja esperanto koosolek. Viimane mitmekesistatud kunstiliste ettekannetega, kus pääle muu esines ka Tallinna Ühingu esperantokeelne kõnekoor.

Õhtul oli sama Töölistemaja suures peosaalis õhtupidu, mille eeskava oli palju nautimisväärt pakkuv. Kõnelesid smed Nicol Andersen, Taani liidu esimees Johs. Hansen ja Soome

sots.-dem. partei sekretär K. H. Viik. Nii sms Viik kui sms Andresen kõnelesid esimene viies ja teine kolmes keeles, mis tegi kõned arusaadavaiks juba kõigile. Ei või jätta märkimata kuulajate püsivat ja rahulikku kuulamistahet olgugi, et paljudel tuli istuda kaua, kuulates võõrkeelset kõnet ilma, et sellest oleks saadud aru enne kui kõneleja andis selle edasi jälle neile arusaadavas keeles.

Oli säääl veel ülikülluses laulu, muusikat ja muid ettekandeid. Taanlased sel õhtul lasid kuuldavale ja nähtavale oma hästi arendatud kõnekoori, mis andis tõelise naudingu silmale ja kõrvale (ka neile, kes ei taiband sõnastuse sisu). Meenub kuid mõned meie seltsimehi vaidlesid enne ja veel pärast ki ettekannet eesti ja taani kõnekoori plusside ja miinuste üle.

Õhtu lõppes ühise „Internatsionaaliga“ tuhandeist suust, võimsana, vabana, julgena.

Rongikäik ootab minekut

Kolmas ja seega viimane pidupäev algas rongikäiguga Töölismaja eest Vallila vabaõhuteatrisse, mis asub väljaspool linna. See koosolek kujunes kõigist eelmisist pidulikumaks ja haaravamaks. Juba kõnedeski ja kõneleja isiksus võis märgata veidi suuremat elavust ja sütitavust, kusjuures tahtmatult sisendus mõte: põhjamaalastele on tõesti vaja kauast sisemist soojendamist, enne kui nende välise külma ja soliidse koore alt purskub

ka sisemist tuld ja hingestatumat lõõska. Muidu nii rahulik ja tagasihoidlik rootsi sms Vallentheim juba tarvitas oma lõppkõne juures žeste, küll mitte laiu ega suuri, kuid siiski meeldivaid, sisemisest kaaselamisest kõnelevaid; kõnelemata taani sms Johs Hansen'ist, kes juba territoriaalselt lõunapoolsem ja seega ka temperamentsem. Eestlaste poolt antav pooleldi improviseeritud hüvasti-jätü kõnekoor kohalt, mis toimus saatena sms Andresen'i samasugusele eesti-soome-rootsi keelsele kõnele, oli peaaegu selle päeva innustatud tipp, mille lõppedes algasid otsekohe laulud. Algas see soomlaste "Vandega" (Vala) ja säält järk-järgult arenes laul, kus iga rühm küllalisi-erimaaalasi laulsid seekord juba üksikult oma laulu. See ei olnud ettenähtud eeskavas, ei olnud ka selleks eraldi peetud harjutuste vilja demonstratsioon, vaid see tuli spontaanselt, täis sisemist tuld, indu, täis värsket rõõmu, noorusrõõmu, ühtekuuluvuse rõõmu. Kogu see päev oli nagu vanne alati võidelda koos ja saavutada koos ühine siht — sotsialism! See oli käesirutamise seltsimeestele. See oli töölikklassi eelväe rõõm!

Pidustuste puhul oli sel ajal avatud ka sotsialistliku noorsoo näitus, kus oli esindatud kõik Põhjamaade Tööühendusse kuuluvad noorsoo liidud. Loomulikult esines siis ka Eesti Noorsotsialistlik Liit, mille väljapanekud äratasid üldist tähelepanu ja poolehoidu oma mitmekesisuse, mitmesuguse ala harrastamise poolest.

Lahkumine kujunes mitte just rõõmsaks, sest oldi neil päevil sõlmitud ju nõnda südamlikke sõprusi ja oldi juba harjutud üksteise keelega s. t. suudeti teha end juba arusaadavaks ka neile, keda nähti ja kuuldi alles esimest korda.

Päeval jaamas taanlasi ja rootslasi saates ja õhtul sadamas eestlasi tagasi sõites ei tahtnud kuidagi lõppeda lõpmatult korduvad, ainsad arusaadavad tervitus-hüvastijätühüded: Toveruus! Sõprus! Freundschaft!

Igäüks viis kaasa endaga (tollist vabadena!) mälestisi, muljeid, elamus. Ei suutnud need päevad jätta ühtki külmaks kõrvaltvaatajaks, üleolevaks, arvustavaks, vaid sundis igalpool kaasa elama, kaasa teotsema. Seda päikesepaistelisel sädelust, seda klassiteadvuse uhkust ja rõõmu jätkus kogu ajaks ja igale. Iga samm, iga liigutus, iga esinimine, iga tegu kõneles kindlasti oma klassikuulvusest, kõneles teadlikest noortest: „neil kindel on siht, neil sammus on rütm ja veres on takt — tung helgema päikese poole on rüht!“, — kõneles julgust ja vabadust, iganend traditsioonest ja kodanlikust moraalist vabanend noorist.

See noorus sääl ei tulnud mitte lõbutsema, vaid see noorus tuli koguma uusi kogemusi, tähele panema uusi tegevusmeetodeid, mida püütakse kasutada oma töös.

See sotsialistliku noorpõlve kohtamine oli ühtlasi ka vastus Soome reaktioonilisele jõule — lapuale. Sellega näitasime, et ka meie ei maga, et ka meie koondame, tihendame, organiseerime ja teadvustame omi jõude. Sotsialistliku teadvuse kasvades ja sotsialistliku rahvusvahelise võitlusrinde suurenedes väheneb teiselt poolt jälle meie vastaste front ja nende löögijõud nõrgeneb, kuna nendel puudub igasugune ideoloogiline alus, tugi, millele toetuda. Nemad baseeruvad vaid kasuhuvidel.

□

Adolf Vallentheim.

Paari aasta pärast tuleb meilgi korraldada põhjamaade töölisnoorte suuropäevad. Ehkki meie maa tööliikumine ja seega ühenduses ka noorsotsialistlik liikumine on veel nõrk, kuid selle aja jooksul kasvades ja tugenedes ei häbene meie omi tihendatuid ja organiseeritud ridu avalikult demonstreerida kaugemal asuvaile seltsimeestele. Toome välja omad vähesed, kuid teadlikud read, täis usku ja klassikindlust, teadlikud oma töös, sihis ja seoses, mis meid ühendab.

JARMO KORPELA

Nuorten juhlatulet

(Kõnekoor, esitatud Põhjamaade sotsialistlikel noortepidustustel Helsingis jaanipäeval Mustikamaa pidulikl koosolekul).

ESILUKIJA:

Katsokaa toverit: taas on nuori kesä kirkkaana edessämme meitä omistajakseen odottaen. Täivas on verhoton ja avoin, kuin koko maailman peittävä riemukas huuto: Tulkaa valoon ja vapautteen kaikki valon lapses!

POIKIEN KUORO:

Menneen talven muistoa me vielä äsken vävisten kannoimme povellamme. Mutta tämän päivän kohtava kirkkaus sai tuon muiston sumuna hajoamaan ja sytytti ajatustemme juhlaivalon palamaan.

TYTTÖJEN KUORO:

Se valo kutsuu meitä kaikkea elämän palojen hohtoon, sen vaarojen keskitse kulkemaan, vastukset voittamaan.

Soome töölisnoorsoo juhte:
K. A. Fagerholm, Aino Laakso, Alekski Lehtonen, Kalle Kukkonen,
ees: Sulo Manninen.

KOKO KUORO:

Me seuraamme sitä valoa kuin orjakansa kerran jumalan tulta erämaan vaivojen kautta luvatus maan vapauteen.

ESILUKIJA:

Juuri niin. Me kuljemme arkipäivien erämaan halki ja tullaamme jalkoihimme raskaiden hetkien kärkeä somerta.. Kaukana ajassa odottaa perintömaamme, kaikkien ihmisten onnella, jonka me itse rakennamme kaikkialle. Tien vaikeus ei estä meitä valoamme seuraamasta. Sillä vaikka tiemme on selvä ja edessämme näämme jo kaukaisen päämäärämme, ei tie ole vaaraton. Toisaalla uhkaavat mustat pilvet iskevin salamoin, toisalla väijyy murhapolttojen kirkkava tulipalo. Myrsky koettaa tuhota meidät ja villi tuuli tahtoo haudata meidät hiekkaan.

KOKO KUORO:

Mutta me voitamme sen voiman. Rakkauteemme on raukeava sen raivo.

ESILUKIJA:

Meitä houkuttavat kultaiset kungastukset kulkemaan muka suorita teitä.

KOKO KUORO:

Mutta me emme aja valhetta takaa. Meitä ei houkuta helyt, ei petä lupaukset. Salapolut kammottavat meitä. Me tahdomme kulkea suoraa ja aukeaa, kaikkien nähden, aateemme valon kirkaassa loimussa.

ESILUKIJA:

Monien mielestä me olemme vain joukko, joka tarvitsee suitsia ja ruoskaa. He takovat salassa hengenlemme kahleita ja rakentavat karsina-aitoja, sillä vapaan hengen rie-

mukulku on samalla heidän valtansa hautajaissaatto.

KOKO KUORO:

Mutta me rikomme kahleet ja kuljemme karsina-aitojen yli.

ESILUKIJA:

He taistelevat ihmisiä tappaen saadakse kahliga meidät ja oman orjavaltansa vahvistaa.

POIKIEN KUORO:

Mekin taistelemme.

TYTTÖJEN KUORO:

Mutta aseilla, jotka eivät tapa vaan tuottavat elämää.

ESILUKIJA:

Vihan mustat pilvet väistyvät rakautemme juhlatulen tieltä. Hengen-

aseemme edessä tylsistyy iskeväranta ja raukeana murhain kiihtynyt mieli. Askeltemme jäljistä puhkeavat puhtaat kukat ja tiemme varsille kohoavat temppeelit pyhitetyt kaikkien onnella. Esteistä huolimatta me joka hetki lähenemme päämääräämme. Pian räiskyää ilotulitus ihmiskunnan suures kesäjuhllassa, riemuhuutojen ilotulitus. Ne juhlaivalot kohoavat korkealle, paisuvad, leväevät, peittävät maan.

TYTTÖJEN KUORO:

Silloin on sammunut synkkyys ja viha.

KOKO KUORO:

Ja kaikkien onni hallitsee vapaita ihmisiä.

NIGOL ANDRESEN

Ajalooline paratamatus ja revolutsiooni-line tahe

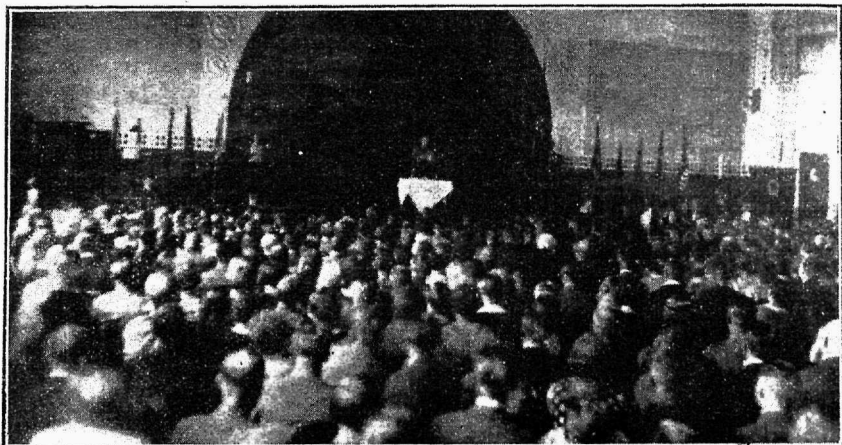
(Kõne, peetud Põhjamaade suvipidustuste pidulikul koosolekul Helsingis, 26. juunil).

Põhjamaade valgete suviööde romantika, looduse kiire areng jaanipäevaks, vanaaegsed pidulikud jaanipäevatradsioonid, punaste lippude lehvimine ja töölisnoorpolve võitlusvalmisus ning kogu töölisklassi visa võitlus- ja organiseerimistahe — kõik see mõjustab sisustavalt noore sotsialistliku generatsiooni kokkusaamist neil pidupäevil.

Kuid kahjuks mitte ükski see. Paljud meist ja paljud meie klassiseltsimeestest on sattund raskeima, lootusetuima tööpuuduse ohvriks. Suur hulk perekondi peab olema ilma igapäevase leivata, mitmedki proletariilapsed jäävad kängu neil viletsuse ajal. Kuid just neil raskeima majan-

duskriisi ajal kapitalistid ning nende käsikud liigutavad enam kui muidu. Kindlustamaks ettevõtjale nende profiiti, takistamaks töölisklassi jõukoondumist, kapitalistlik klass on organiseerind võimsa rahvusvahelise liikumise ning suunand selle poliitilise demokraatia vastu, mille töölisklass on kätte võidelnud. Aastakümneid see töörahva looming on võtnud aega; nüüd selle töö tulemusi ähvardab reaktsioon. Siin Soomes, mis tsaarivõimu ajal meile eestlasile näis kehatavast lähedat sihti, siin demokraatlikus Soomes näeme praegu erilist fašistlikku liikumist; see ei ähvarda ainult Soome demokraatiat ja töölisklassi, see on hädaohtuks ka Soome lahe lõunapoolseile maile, Eestile ja Lätile.

Sel ajal, kui marksistlik ühiskonnaanalüüs ei või kuulutada muud, kui et seisame juba sotsialismi eeskojas, sel võidukalt edeneva sotsialismi ajal peame lakkamatult võitlema — ja see meie võitlus ei tähenda nii palju uusi saavutisi või sotsialismi teostamist kui pigemini endiste saavutiste kaitset, saavutatud kodanikuvabaduste kindlustamist. On siis kibe vastuolu selle vahel, mida tahame, ja selle, mida peame tegema; seda vastuolu kannatame ka neil pidupäevil.

Koosolek töölistmajas. Nigol Andresen kõneleb.

Küsigem siis, millised on noore generatsiooni tulevikulootused, mis reaalsed võimalused tal on ja mis hädahud teda ähvardavad.

Oma isiklik elus oleme tundnud tihti, et ühiskondlikud vastuolud ähvardavad hävitada töölisnoorpõlve elamisvõimalused, ja et need tihti tõepoolest on seda teind. Noor on täis elurõõmu, kuid elamisvõimalused puuduvad; noorpõlv tunneb rinna täis lootusi, kuid on mõistetud lootusetusele. Tal on töötahet ja tööõõmu, kuid tihti tal puudub iga võimalus saada tööd; ta tahaks toimida, kuid on määratud tegevusetusele. Noor mees või naine tahaks saada iseseisvaks, kuid ta peab jääma vanemate juurde ja surmama oma tahte.

Sellistes olukordades organiseerumistöö läheb raskeks; on peaaegu võimatu siis tuua suuri noortehulki meie organisatsioonesse. On olemas seegi hädahoht, et mitmed, kes on tulnud meie organisatsioonesse, kaotavad usu neisse.

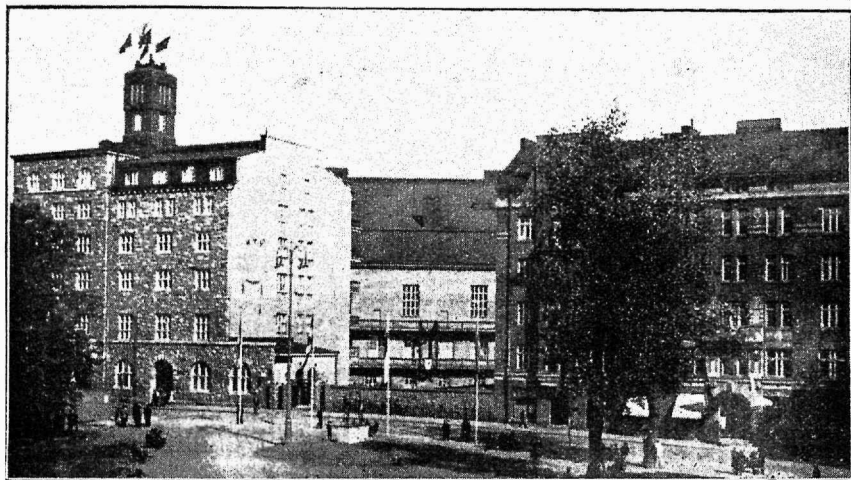
Kuid üks tõde on selgund töölisnoorpõlvele, teadvus, mis küll veel ei ole vallutanud suuri rahvahulki vaid mis peitub nende alateadvuses — eriti kehvund väikekoodanliste mas-
side keskel.

See on rahulolematu kapitalistliku süsteemiga. Praeguse kapitalistliku kriisi ajal ei ole ainult töötajad

ja töötud need, kes võitlevad kapitalismi vastu.

Et *töölistklass* võitleb organiseeritult kapitalismi vastu, ei üllata enam kedagi. See võitlus on kestnud juba aastakümneid. Punaseid lippusid sallitakse juba kui paratamatut pahet. Internatsionaali laulmise pärast politsei enam ei karista. Ei, organiseerund töörahva võitlus enam ei ole uus. Teadusliku sotsialismi alused saavad ikka enam inimkonna üldiseks omanduseks. Me ei imetle enam, kui kapitalistlike majandusteadlaste suust kuuleme tõesid, mida veel mõne aasta eest tembeldati sotsialistlikeks unistusteks.

Aalles hiljuti talupoeg ja väikekoodanlane uskusi, et kapitalistlik ühiskonnakord on lõplik ja jäädav. Kuid see talupoeg ja väikekoodanik läheb praegu päevpäevalt ikka mässulisemaks. Ta peab võtlema raskuste vastu, millest kapitalism ei suuda näidata talle väljapääsu. Kuid tal ei ole sotsialistlike kogemusi ega sotsiaalset teadvust; tal ei ole sellist maailmavaadet, mis aitaks teha õigeid otsusi. Sotsiaalselt koolitamata väikekoodanlase mässul puudub siht. Kapitalistid võivad panna ta uskuma, et nad juhivad ta võitlusse kapitalismi vastu, kuid tõeliselt juhivad ta võitlusse kapitalismi eest, tarvitades teda paratamatult haige kapitalismi

Helsingi töölistmaja lipuehtes.

ajutiseks tervendamiskatseks fašistlike paroolide abil.

On õige, kui on öeldud, et fašism on lollide sotsialism. Pöördugu fašism *praktiliselt* tööliklassi vastu, tahtku ta hävitada sotsialismi ja tööliikumise, ka fašismi alused on selle märgiks, et kapitalism on surmavoodis, et selle toed purunevad. Ühiskondlikud kihid, kes senni on olnud konservatiivsed, on saand ühiskondlike olukordade arenguga revolutsioonilisteks. Kõigest hoolimata need ühiskondlikud vahekihid saavad ka sotsialismi võitlejajaks. Selline on ajalooline paratamatus, ja uued kogemused teevad talupoegadele ja väikekodanlastele selle ikka selgemaks.

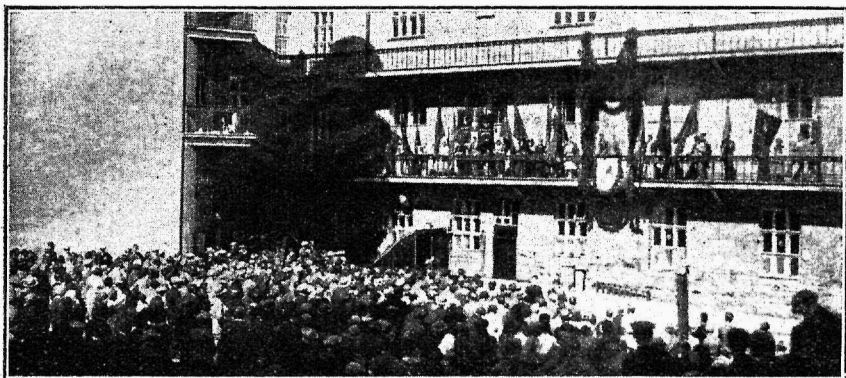
Ma ei saa unutada end käsitlusega, et sotsialistlik ühiskond võib sündida ainult tervest, õitsvast kodanlisest ühiskonnast ja et see toimub tingimata pikalise arengu kestes, isegi parlamendivalimiste abil. Marksistlik käsitlus ei salga, et sotsialism võib teostuda just *majanduskriisi* tulemusena. Nagu linn Fööniks tõusis tuhast, nii võidukas sotsialism võib sündida *hukkuva* kapitalismi aluselt, ja tõenäoliselt sünnibki.

Seltsimehed! Elame ajal, kui usutakse sotsialismi kindlamini kui kunagi. Kas praegune kriis on kapitalismi viimane kriis, kas võidame

kriisi siirdumisega sotsialistlikku ühiskonda, see sõltub ainult kapitalismi tulevaist võitjast, see sõltub proletariaadist. See võimalus, et sotsialism võiakse teostada juba meie ajal, et võiksime täieliselt vabaneda kõigest viletsusest ja ühiskondlikest pahedest, mida kannatame, see mõte, et meie siin, ei ainult tööliklass selisena, vaid meiegi, kes seisame siin, võime olla uue ühiskonna ehitajate seas — see mõte võib anda sisu töölikonna uue generatsiooni elule. Ka keskklasside noorpõlv, kel ei ole ühiskondlikku ideaali, võib saada selle tööliklassilt; selle sihitu mässu asemele võib tulla sihiteadlik, viljakas toiming.

Võitlus sotsialismi eest kutsub töötut noorpõlve, sest sotsialism on kõigi lootusetute tuleviku lootus. Proletariaadi noor võitlusvägi peab hoidma sihti selgena, ja selle siht on selge. Marksistlik sotsialism valgustab meie teed, ja võit kuulub meile. Ajalooline areng on loond sellele parame eeldused kui kunagi varem. Meie *peame* võitma; ajalooline paratamatus nõuab seda. Me võidame, sotsialism pääseb võidule.

Olgem rõõmsad ja uhked, et võime elada sellisel ajal ja kuuluda sellesse noorde võitlusväkke, kelle käes on tulevik!

Avamine.

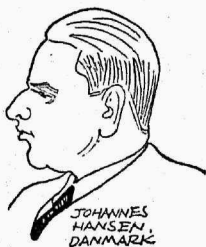
ELMER DIKTONIUS
RÖD UNGDOM.

Sätt världen i gungning! —
Men sköt också om dess stabilitet.
Att förstöra gammalt är bra,
att bygga nytt ännu bättre,

men bäst gör den man
som förenar i sina händer
till ett nappatag
för de båda gärningarna,
skapande den realiternas harmoni
som får denna värld att klinga.

JOHS HANSEN

Taani sotsialistlik noorpõlv ja töölisnoorte organiseerumise ülesandeid

Töölisnoorpõlve klassiteadliku osa arvates noortele pakutavad elamis-tingimused on nii viletsad, et need ilma milletagi peaksid tekitama opositsiooni valitseva ühiskonnakorra vastu. Nii sünnib ometi ainult vähesel määral, ja asja lähemalt mõeldes märkamegi, sellist mässuvaimu avaldub nii vähe. Kapitalistlikule ühiskonnale omane kasvatuskorraldis on

selline, et kasvavasse generatsiooni istutatakse vastupanuta selle korra vaimne sisu, individualism ja isekus.

Kodu ja kooli abil, mis suurel määral on kinni kapitalismi, selle autoriteediusu ja paljude muude väärkäsitluste küljes, surutakse alla kasvavad generatsiooni. Ja mida teised ei jõua, selle kirik võtab oma ülesandeks, jutlustades keeldumist, veen- des, et kõik mis on olemas, on kõrge- ma jõu säetud, ja et inimesed ei või midagi muuta vaateis, mis on tun- gind sügavale kodanlisse maailma, selle õigusekäsitluse ja moraali. See mõjustus on tihti nii võimas, et lugematud noored selle kaudu saavad võimetuiks teissuguste vaadete vastuvõtmiseks.

Praegune töölisliikumine ei või lu- bada, et sellised vaated jääksid valit- sevaiks noorpõlve seas, sest see tä- herdaks sama palju kui võidetud saavutiste sattumist hädaohtu. Pee- tagu siis meeles, et sama parata- matu kui on võitlus poliitilisel ja

majanduslikul rindel, on võitlus kultuuririndel. Mida rohkem lapsi ja noori kasvuaastail on olnud lähedases kokkupuutes sotsialistlike organisatsioonidega, seda rohkem põhimõttekindlaid ja klassiteadlikke seltsimehi meil on tulevikus ja seda suuremad võimalused on olemas selleks, et töölisklass ainult ei säilita, mille ta juba on saavutand, vaid läheb ka edasi oma üleva sihi poole, sotsialismi poole.

Varem poliitiline liikumine sotsialistliku partei kõrval, sellest on tulnud kasvatus- ja haridusorganisatsioon sotsialistliku liikumise piirides. Sotsialistlikus Noorsoo Internatsionaalis ja paljudes sellesse liitunud noorpõleviitustes ollakse arvamisel, et nende tähtsaim ülesanne on õpetada noori tundma neid olukordi, milles nad elavad, ja vahendeid, millega neid võib muuta, s. o. tundma kapitalismi ja sotsialismi. See toimub esimeses astmes loomulikult tundepäraseid vahendeid tarvitades, teises astmes mõistusele apelleerides. Sotsialistliku noorpõleviikumise kummlinge töö nõnda peab olema kummagi sobiv segu, mis rahuldab inimloomuse kumbagi poolt. Sellepärast tööviisid kujunevadki mitmekülgseiks, ja puhtvälisedki avaldised, mis mõnel maal võivad äratada imestustki, omavad tähtsuse. Liidu ühtlusriie on näiteks selline puhtväline mõjutusvahend, millega püütakse kaht sihti: praktilist riidetust ja välistunnust liikumises kuulajaile.

On loomulik, et samal ajal, kui areng on viind sellistele välistele vormidele noorpõleviikumises, ka liikmetearv on tõusnud ja agitatsioonivõimalused kasvand. Sama maksab Taaniski. See viitab sinna, et tarvitusele võetud tegevusvormid on rahuldand laiades töölisnoorte ringides olevat tarvet ja sidund need liikumisse, et tõsisemate küsimute harrastuste eeldused on loodud. Samasugune areng on toimund rahvusvaheliselt, ja seegi on kinnitand nende uuenduste õigustust. Mõned maad on ses arengus tagapool, kuid kõik on ometi ühel teel.

Taani noorpõleviikumine on läind võimsasti edasi selles arengus. Meie liidus on praegu 190 ühingut umbes

14.000—15.000 liikmega. Liikmete arv on praegu suurem kui Taani sotsialistliku noorpõleviikumise arv kunagi on olnud. Meie tegevus on mitmekülgne, ja see riivab pääle tegevuse loengu- ja õpiringides veel vabaõhutegevust (matkad, leerid jne.), kõnekoore, näitetruppe ja muud. On põhjust mainida üritisi, mille sihiks on muretseda omad ruumid noorteühinguile, noortekodusid. Ühel ühingul juba on oma maja, ja umbes 25 ühingul on käes omad üürimajad. Ühe omavalitsuse poolt on antud noorteühingule maja tarvitada, ja teine omavalitsus on andnud kohalikele noorteühingule krundi, kuhu see võib ehitada noortekodu.

Need omavalitsuste sammud on selle koostöö tulemused, mis on olemas sotsialistliku partei ja noorpõleviikumise vahel, koostööst, mis avaldub selles, et partei suurel määral toetab noorpõleviikumist, näiteks nii, et partei maksab noorsooliidu funktsionääride palgad. Sama on lugu lasteliikumisega, mis on lähedastes suhetes noorpõleviikumisega. Neil kummalgi liidul on pääle muu ühine esimees ning ühine keskbüroo, ja mitmes ringkonnas asi on korraldatud samuti.

Kõik öeldu loomulikult ei tähenda seda, et Taani noorpõleviikumine oleks kaotand oma poliitilise iseloomu. Vastuoksa. Võitluses noorpõleve majanduslike olukordade parandamiseks tehakse tähelepanavat tööd, ja ühisrindes vanemate seltsimeestega me võitleme kogu oma jõuga militarismi ning kapitalismi vastu. Meil on selge, et noorpõlv ei või jääda kõrvale poliitilisest võitlusest, ja kogu meie toiming suundub sinna, et varustuda selleks võitluseks nii hästi kui võimalik.

Meie ei või unustada ka internatsionalismi. Seda ränka võitlust, mida meie seltsimehed peavad teistel maadel, seirame suure huviga. *Meie aeg nõuab tööliikumisel, et see üksmeelselt võitleks fašismi, militarismi ja kapitalismi vastu, rahvusvahelise leplikkuse, rahvasterahu, demokraatia ja sotsialismi eest.* Andkem see lubadus sõnadega:

Elagu sotsialism!

Ringvaade

SAKSAMAAL.

toimused 24. aprillil mitmeis osariikides *maapäevade valimised*, mis üldiselt märkisid fašistide (rahvus-sotsialistide) seniste võitude kindlustumist ka osariikide maapäevadel. Nende seekordne võit mõnel pool, näiteks Preisi osariigis oli küll ainult näilik suur, võrreldes eelmise maapäeva koosseisuga, viimaste parlamendi valimistega võrrelduna selgub aga, et natsid on oma tõusu haripunktile jõudnud ja kui nad nüüd vägivallaga ei suuda haarata võimu, on näha ette neile sama kiire langus, nagu oli nende tõuski. Otsustav sõna on siin muidugi öelda organiseeritud sotsialistlikul töölisklassil: kas suudab ta sotsialismi lipu alla koondata üha vaesenevaid keskkhihtide ja talupoegade hulki. Selleks ta ise vajab muidugi suurt *sisemist* jõudu ja *ühtlust*. On ka rõõmustavana märkida, et paigus, kus natside mürgeldamine algas, viimased valimised tõid neile juba kaotusi. Kommunistide kaotus oli eriti ränk nende tugevamas keskkohas *Hamburgis*, kus sotsiaaldemokraadid võitsid.

Juba varssi pärast maapäevade valimisi toimus ka Saksa *keskvalitsuse vahetus*. Lahkus *Brüningi* konservatiivne valitsus (30. mail) andes aset täisreaktsioonilisele ja demokraatiavaenulisele *von Papeni* valitsusele, kes Saksa tagurluse arvates peaks olema eelkäijaks pärisfašistlikule valitsusele. Selleks ongi saadetud laiali parlament, mille uutest valimistest (juuli kuu lõpus) natsid loodavad endale uut võitu. Iseloomustav on, et Brüningu valitsust ei kukutand mitte parlamendi enamuse vaid sama president *Hindenburg*, kellest sama Brüningu valitsus lootis demokraatia kaitsjat Hitleri vastu.

Need sündmused Saksas on jällegi tõenduseks, et tõeliseks ja ainukeseks demokraatia kaitsjaks ning töötavate hulkade huvide eest võitlejaks saab olla ainult töölisklassi enda *organiseeritud* jõud, mis tarbekorral haarab kaasa ka veel organiseerimata hulki. Seekordnegi õppetund ei jäänd mõjuta ka Saksa töölisklassile: suurenev reaktsiooni ja fašismi surve sunnib kõiki töölisi liituma, peab kaduma sennine töölisklassi killustumine ja omavaheline võitlus.

PRANTSUSE

parlamendivalimised näitasid vastandina Saksale tugevat nihkumist *vasemale*. Juba esmakordsel valimisel — 1. mail (mil iga ringkonna kandidaadit vajab läbiminekuks absoluutse enamuse) võitsid sotsialistid ja vasempoolsed kodanlased. Järelvalimisel — 8 mail oli sennist tagurlist valitsust kandvate parteide kaotus täielik. Kommunistid said rea kohti täielikult sotsialistide armust, kuna sotsialistid neis ringkonnas, kus kommunistide kandidaadil enam läbimineku lootusi, loobusid nende kasuks, et ei valitaks kodanlast. See oli proletaarliku ühtluse püüu poliitika, mida juhtisid Prantsuse sotsialistid, millist püüet aga Prantsusmaal ikka vähenev kommunistlik partei omas egoismis ka seekord ei toetand, vaid nii mõnedki parlamendi saadikokohad mängis reaktsoonilisele kodanlusele.

Uue Prantsuse valitsuse kujundas radikaalne kodanlus, kes ei võtnud vastu sotsialistide tõepoolest sotsialistlikke nõudmisi: 40-tunniline töö-nädal, prantsuse imperialismi nõrgendamine, sotsialiseerimine, sõjaväe kulude *tunduv* kärpimine jne.

„RÜNNAK“, Eesti Noorsotsialistliku Liidu häälekandja. Toimetus: *Nigol Andresen, Karl Freiberg, Erik Tuiman*. Vastutav toimetaja ja väljaandja *Mihkel Mihkelson*. Ilmub Tallinnas kord kuus päale juuni ja juuli. Tellimishind: aastas 1 kroon 50 senti, 6 kuud 80 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31. — Postkast 367. Kirjastus o.ü. „Täht“ trükikoda Tallinnas.